

УТВЪРДИЛ:
ЮЛИЯ ИЛИЕВА,
Директор на Детска градина №28 "Пролет"
град Варна

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДГ.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Целта на настоящия механизъм е осигуряване на превенция за предотвратяване и противодействие на тормоза и насилието над деца и между деца в детската градина

2. Задачи, които се поставят са:

2.1. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза и насилието над деца от страна на възрастни и между деца в ДГ.

2.2. Разработване на защитни мрежи за интервенция при случаи на тормоз и насилие.

1. Основни понятия:

1.1. Понятието „насилие“ е дадено в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето:

- „**Насилие**“ над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

- „**Физическо насилие**“ е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

- „**Психическо насилие**“ са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

- „**Сексуално насилие**“ е използването на дете за сексуално задоволяване.

Сексуално насилие и злоупотреба на дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото”.

1.2. **Тормозът** е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към едно и също дете от страна на едно дете или група.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете.
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

2. Основни форми на насилие и тормоз са:

- Телесна повреда;
- Заплашване;
- Принуда;
- Противозаконно унищожаване или нанасяне на щета на чужда вещ.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните **основни групи**:

2.1. Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

2.2. Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

2.3. Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

2.4. Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

2.5. Сексуален тормоз — представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смуцаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

2.6. **Кибер насилие и кибер тормоз** .Насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда, чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които, уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео запис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

Физическото насилие и тормоз са формите, които възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към тях. Психическото насилие и тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

Проблемът се задълбочава, когато психическото насилие и тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват от възрастните и се

считат за нормална част от процеса на социализация и израстване на децата. Ето защо е важно да се обърне внимание още при първите признаци за съществуването на насилие и тормоз.

3. Признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът:

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръти, насинени очи, следи от ухапване;

- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори; безпокойство и крайности в поведението — от агресивност до пасивност; лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието, прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него; влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост; влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си; агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване, внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;

- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в градината, ниска самооценка; занемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сменя косата си); психосоматични симптоми, като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;

- различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст);

4. Факторите, които провокират тормоз, агресия или насилие са:

4.1. Вътреличностната агресивност на самите деца, зависеща от индивидуалните им особености;

4.2. Предшестващ жизнен опит на децата, свързан с проява на агресия и насилие или наблюдаване на подобни действия;

4.3. Непознаване на методи за ненасилствено разрешаване на конфликти;

4.4. Драматична промяна в ценностната система, при която стойности като солидарност, готовност за оказване на помощ или съчувствие са изтласкани на заден план.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл.7, ал.1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

II. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДГ№28

1. Осъзнаване и оценка на установения проблем:

- Спазват ли се правилата за поведение в групата;
- Компетентна намеса на учителя и родителя на детето;
- Сътрудничество на ДГ№28 „Пролет“ с други институции и организации;
- При необходимост проблема се обсъжда на педагогически съвет и се взема решение.

2. Експертната комисия-координационен съвет планира, проследява и координира усилията на педагогическия екип за справяне при наличие на тормоз.

3. Дейности за предотвратяване на тормоза и насилието:

3.1. Дейности на ниво в група:

- изясняване с децата от групата понятието тормоз и видовете тормоз и насилие;
- учителите на групата прилагат всички форми на педагогическо взаимодействие за решаване установения конфликт.

3.2. Дейности с родителите:

- консултации с родителите на децата, оказващи тормоз спрямо други деца в групата;
- при необходимост привличане на родители /психолози, социални работници, лекари/ за оказване на помощ при разрешаване на конфликти.

3.3. Дейности на ниво детска градина:

- Актуализиране на Етичен кодекс на детската градина, който се приема на ПС и включва точки свързани с насилието и тормоза над деца;
- Администраторът на сайта на детската градина отговаря за запознаване на родителската общност със Заповед№РД09-5906/28.12.2017 г. на министъра на образованието и науката;
- Председателят на комисия по квалификация, съгласувано с директора планира обучения за повишаване на квалификацията на учителите в областта за справяне с тормоза и насилието в ДГ;
- Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от учителите „Какво е насилие и тормоз и как да го разпознаваме”.
  - а/ информиране на родители/ на родителски срещи ,в дните и часовете за консултации, в приемното време на директора/;
  - б/информиране на децата - В ситуациите по ОС.

3.4. Дейности на ниво общност

За справяне с тормоза и насилието, директорът на детската градина осигурява реални партньорства с външни за детската градина организации, служби и специалисти:

- а/ - Дирекция „Социално подпомагане” - отдел „Закрила на детето”;
- б/ - Местна комисия за БППМН;
- в/ - МВР – Детска педагогическа стая.

4. Последователност на действия и дейности при установяване на тормоз и насилие над дете:

- 4.1. установяване на тормоз над дете в групата;
- 4.2. изясняване на причините за тормоза;
- 4.3. прекратяване на тормоза от страна на учителя;
- 4.4. писмени обяснения от учителя и помощник възпитателя в групата на смяна;
- 4.5. разговор с родители на децата при възникналия тормоз;
- 4.6. външна помощ от институции: - Ресурсен център;

- 4.7. Комисия за закрила на детето;
- 4.8. РУ на МВР.

5. Регистриране на ситуации на тормоз и насилие

5.1. Всяка ситуация на тормоз и насилие се описва в **Единен регистър** който се намира в учителската стая на ДГ от учителя свидетел на случая:

- кратко описание на ситуацията
- кога се е случила
- кои са участниците
- предприети мерки

5.2. Уведомяване на директора за конфликта между децата от учителя на смяна.

5.3. Уведомяване на отдела „Закрила на детето“ по местоживееене и други институции при необходимост.

6. Подаване на сигнал за дете в риск.

6.1. Всеки професионалист работещ в системата на образованието може да подаде сигнал към отдел „Закрила на детето“ по местоживееене.

6.2. Проучване на сигнала от социалния работник и изработване на план за съгласуване на действията между учители и родители.

7. Ресурсна обезпеченост.

7.1. обучение на педагогически специалисти по темата.

7.2. аимодействие с различни институции.

7.3 осигуряване на подкрепяща мрежа от специалисти в детското заведение при необходимост.

7.4. сигуряване на материали и други.

III. ВИДОВЕ ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ

1. ПРОЦЕДУРА за противодействие на тормоз между децата в ДГ №28 „Пролет“

1.1. Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз и насилие:

- правилна оценка на ситуацията от учителя.
- незабавно прекратяване ситуацията на тормоз от учителя.
- прекратяване физическия контакт между децата при установяване на тормоз.
- изясняване на ситуацията в по – късен етап от деня като учителят обявява пред всички, че това е насилие и е недопустимо поведение.
- разговор на учителя поетапно с децата участващи в конфликта.

1.2. Реакции спрямо детето което е обект на тормоз и насилие:

- разговор с детето.
- дискретна подкрепа на потърпевшото дете от учителя.
- изграждане на доверие и сигурност между детето и учителя.
- разрешаването на конфликта не трябва да се осъществява чрез среща между жертвата на насилие и неговия мъчител (насилник).
- разговор на учителя с детето при необходимост в следващите дни.

Алгоритъм на действие при наличие на тормоз:

Ситуация	Какво се прави	Какво не се прави
Деца се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите	1. Да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват 2. Учителят може да се намеси, за да предупреди децата да не се наранят	Не се прекратява безпричинно игровото общуване на децата
Едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.	1. Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел 2. Децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно 3. Учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.	1. Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията 2. Не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство.

2. ПРОЦЕДУРА за действие при деца, доведени в детската градина със следи от домашно насилие:

Опазване живота и здравето на децата е приоритетна цел на ДГ.

Превенция на насилието на децата с цел оказване защита в ДГ №28 „Пролет”

2.1. Учителят информира директора или неговия заместник;

2.2. Кратка записка с обяснение от родителя;

2.3. Детето се връща в дома си за наблюдение и евентуално лечение;

2.4. Докладна записка от Директора до прекия ръководител за случая, с приложени обяснения от родителя;

2.5. Сезиране Агенцията за защита на детето;

2.6. Случая се отразява в документацията на заведението – докладни, филтърна тетрадка.

3. ПРОЦЕДУРА за действие в случай на травма на дете, причинена от друго дете:

Подробна информация от родителя при приемане на детето за особености на характера му и забелязани различия от общоприетите реакции в определени ситуации. В случай на споменати такива от родителите, детето се наблюдава от учителите на групата до адаптирането му. Ако се установи агресивно поведение от страна на детето, следва:

а/ Да бъде описано поведението му;

б/ Да се обсъди с родителите;

в/ Да се информира Агенция за защита на детето.

4.ПРОЦЕДУРА за действие в случай на насилие над дете от страна на персонала:

Мероприятия насочени към **профилактика на насилието** на децата от страна на персонала.

а/ Грижа за опазване живота и здравето на децата е отразена като приоритет в длъжностната характеристика на обслужващия персонал.

б/ Провеждане на периодичен инструктаж за недопускане на инциденти.

в/ Ежедневно наблюдение от страна на Директора и Учителите по групи на текущата работа. При констатиране на напрегната работна атмосфера да се направи обстоен анализ на причините и при необходимост, да се извърши разместване на персонала по групите.

2. В случай на насилие над дете от страна на служител от персонала.

а/ Описване на случая рапорт в тетрадката „Филтър”. Отговорен – учителя на смяна;

б/ Незабавно да бъде уведомен Директора с последващо писмено изложение;

в/ Директорът провежда среща с родителите на детето за пълното им информиране и уточняване на обстоятелствата по случая;

г/ Директорът информира с докладна записка прекия си ръководител и Агенцията за защита на детето;

д/ Директорът свиква съвещание на колектива, като подробно излага случая, както за информация, така и за оценка от останалия персонал

е/ Директорът налага съответното административно наказание;

ж/ Ако инцидентът сериозно е застрашил здравето на детето и то се нуждае от спешна, лекарска намеса, отвеждането му до съответния медицински център и навременната медицинска помощ, изпреварват мерките, описани по-горе.

Приет на ПС.